

Innspill til behandlingen av forslaget til Statsbudsjett 2022

Energi- og miljøkomiteen	28.oktober 2021
Kontakt for oppfølging: Områdedirektør Fridtjof Fossum Unander	
Telefon: 488 68 745	E-post: fu@forskningsradet.no

Solberg-regjeringens forslag til statsbudsjett vil ikke gi det nødvendige taktskiftet i satsingen på forskning og innovasjon som Norge trenger. Vi er i gang med en krevende omstilling, som skal sikre eksportinntekter fra og arbeidsplasser i nye næringer, og møte behovene til en aldrende befolkning. Den nye regjeringen har satt som mål å øke FoU-investeringene til 3 prosent av BNP innen 2030. Dette vil ikke skje av seg selv. Omfattende støtte til teknologiutvikling og forskningsmiljøer i verdensklasse er en forutsetning for å lykkes med nye eksportmuligheter.

Norge må investere i forskning og innovasjon på linje med det andre europeiske land og OECD-land investerer. Regjeringen har forpliktet seg til 1 prosent av BNP på forskning og forskningsdrevet innovasjon og forslaget innebærer 1,07 prosent av BNP. Det er mindre enn mange land vi konkurrerer med. Forskningsrådet har anbefalt at det offentlige investerer minst 1,25 prosent. Dette er tråd med Europakommisjonens anbefaling på 1,25 % for alle EU-land. Det vil tilsa et samlet budsjett til forskning og innovasjon på i overkant av 50 mrd. kroner.

Forskningsrådet har tatt til orde for et bredt tverrpolitisk omstillingsforlik i Stortinget. Omstillingen vi står overfor krever en forpliktende og ambisiøs plan der forskning og innovasjon står sentralt. Det er dette Stortingets og den nye regjeringens mest påtrengende oppgave. De politiske partiene må søke sammen om ambisjoner og retning. Regjeringen og departementene må tenke helhetlig og sikre en langsiktig satsing på forskning og innovasjon for å muliggjøre omstillingen, i samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor og akademia.

Store strategiske FoU-bevilgninger og den globale konkurransen om utvikling av nøkkelteknologier må høyt opp på den politiske dagsorden, hvis ikke Norge skal bli hengende etter. Tempoet øker i det globale kappløpet om utvikling av nye teknologier og ikke minst løsninger knyttet til bærekraft og lavutslipp. Norge trenger tilsvarende rammer og satsinger på en forsknings- og innovasjonsbasert grønn giv som andre land, om vi skal lykkes. Vi må også forsterke forskningssamarbeidet med andre land, særlig gjennom Horisont Europa. Stimuleringsordning, med budsjett som står i forhold til ambisjonene, er avgjørende – særlig for å sikre deltakelse fra instituttsektoren, også miljøinstituttene.

Solberg-regjeringen foreslår at **bevilgningene over Olje- og energidepartementets budsjett til forskning og næringsutvikling videreføres**, og at nivået på tildelingen til Forskningsrådet er tilbake der det var før engangskuttene i 2021. Både bevilgningene til energiforskning og petroleumsforskning videreføres. Regjeringen følger også opp veikartet for hydrogen med satsing på pilot og demonstrasjonsprosjekter som bidrar til utvikling og etablering av infrastruktur med fokus på knutepunkter og leveransekjeder. Bevilgninger til forskning på CO₂-håndtering videreføres.

Forskningsrådet er imidlertid ikke fornøyd med at bevilgningene videreføres uten vekst. Vi er i gang med en stor omstilling der energisektorene har en nøkkelrolle for at vi skal nå klimamålene, og samtidig bidra til nye eksportinntekter i globale markeder for klimaløsninger. **Som ledd i en større satsing på forskning og**

innovasjon for omstilling, foreslår Forskningsrådet vekst på kap 1830 post 50 til verdensledende fornybarindustri til havs. Norge har verdensledende offshore leverandørindustri som er bygget opp gjennom et halvt århundre med olje- og gassvirksomhet på norsk sokkel. Denne industrien må videreutvikles til å ta en sterk internasjonal posisjon i havbasert lavutslippsteknologi f.eks. hydrogenproduksjon fra naturgass med CO2-lagring, avkarbonisering av olje- og gassproduksjon og havvind.

På budsjettforslaget under Klima og miljødepartementet dekker en netto økning på 6,2 mill. kroner i de foreslåtte tildelingene til Forskningsrådet over store forskyvninger i innsatsen. **Det er positivt at Solberg-regjeringen foreslår å bevilge 40 mill. kroner til en forsknings- og utviklingsinnsats på nullutslippsløsninger for store skip som opererer over lengre strekninger («Maritime zero 2050»)** men utfordrende at dette i hovedsak skal dekkes innenfor den eksisterende budsjetttrammen.

Det er også positivt, i tråd med Forskningsrådets budsjettforslag, med en satsing på forskning, utvikling og innovasjon for sirkulær økonomi. Dagens lineære verdikjeder der ressurser og produkter utvikles, forbrukes og kastes uten å bli brukt på nytt, er uforenlige med målene om reduserte klimagassutslipp, reduksjon av miljøgifter, stans i tap av naturmangfold og styrkede miljøgoder. **Det er imidlertid uheldig at satsingen på sirkulær økonomi finansieres med nedtrekk av Forskningsrådets avsetninger med 22. mill. kroner.** Avsetningene er midler som allerede er bevilget til andre formål innenfor departementets sektoransvar og i stor grad forpliktet til disse formålene.

Når midler til å betale for deltakelse i EUs rammeprogram også trekkes inn fra Klima- og miljødepartementets budsjett til konkurranseutsatt forskning og innovasjon, fører dette til en uheldig vridning i bruken av forskningsmidler.

Samlet sett innebærer budsjettforslaget på Klima- og miljødepartementets områder at den øvrige innsatsen innenfor klima og miljøforskning svekkes betydelig og utlysingsaktiviteten bremses kraftig opp - dels ved direkte budsjettkutt og dels ved at disponibelt budsjett reduseres ytterligere gjennom gjenbruk av allerede bevilgede og forpliktete midler. **Forskningsrådet mener det er viktig at den bredere klima- og miljøforskningen ikke svekkes.** Norge trenger den brede kunnskapsbasen for å være rustet for den omstillingen vi er i gang med, og oppfylle våre forpliktelser både i forhold til klimamålene og ivaretagelse av naturmangfold. Forskningsrådet mener at forskningen på naturmangfold må styrkes vesentlig. Ivaretagelse av natur er en forutsetning for et grønt skifte.

**Forskningsrådets forslag til endringer i Prop 1 S (2021-2022)
på Olje- og energidepartementets budsjett:**

Kap 1830 post 50	Foreslås økt med 30 mill. kroner
	Verdensledende fornybarindustri til havs – videreutvikling av offshore leverandørindustri gjennom forskning og innovasjon.

og på Klima- og miljødepartementets budsjett:

Kap 1410 post 51	Foreslås økt med 62 mill. kroner
	22 mill. kroner i vekst til forskning, utvikling og innovasjon på sirkulær økonomi. Gjenbruk av midler fra avsetningene, som allerede er forpliktet, svekker den øvrige klima og miljøforskningen.
	40 mill. kroner i vekst til grønn skipsfart. En slik spisset satsing må ikke gå på bekostning av videreutvikling av en bred kunnskaps- og kompetansebase om klima og miljø.

